

1 mio. ton asfalt til genbrug årligt

Af Peter Miklos, produkt og miljøchef i Munck Asfalt a/s, formand for Asfaltindustriens miljøudvalg

PMi@Munck-Asfalt.dk

Vejsektoren har på forbilledlig vis haft succes med at finde ny anvendelse for ca. 1 mio. tons gammel asfalt, der årligt opstår i forbindelse med vejarbejder. Nu rumler det med nye regler, der kan komme til at begrænse genanvendelsen. Vil vi blive ramt af en tsunami af uanbringeligt asfaltaffald i nær fremtid? Asfaltindustrien er i dialog med myndighederne om at sikre, at nye regler både er miljømæssigt forsvarlige og operationelle for vejsektoren.

Succes med genbrug

Man skal ikke gentage en succes, siger en talemåde.....

I forbindelse med bygge- og anlægsarbejder opbrydes og affræses der i Danmark årligt ca. 1 mio. ton asfalt. Siden begyndelsen af 1980'erne har der været fokus på at udnytte disse gamle asfaltbelægninger som alternativ til forbrug af nyindvundne råstoffer. Ansporet af en oliekrise og øget miljøbevidsthed i samfundet lykkedes det på en kort årrække frem til 1985 Asfaltindustrien sammen med vejmyndighederne og Miljøstyrelsen at skabe det nødvendige fundament for helt at ophøre med deponering af gammel asfalt.

Asfaltindustrien udviklede og installerede de nødvendige teknologier til genbrug af asfalt ved fremstillingen af ny asfalt, både på de eksisterende fabrikker og ved indkøb af maskiner til genbrug på vej. Vejmyndighederne, ført an af et udviklingsorienteret Vejdirektorat, bidrog på forbilledlig vis ved at stille strækninger til rådighed. Genbrug af asfalt blev indarbejdet i vejreglerne og i en periode blev der udbudt særlige genbrugspakker, som var medvirkende til at fremme teknologier med høj genbrugsprocent og som i øvrigt muliggjorde en tiltrængt tilbundsående istandsættelse af en række motorveje og hovedlandeveje.

Miljøstyrelsen tilvejebragte på baggrund af udvaskningsforsøg de nødvendige regler for oplag af asfalt og for brug af knust asfalt som ubundne bærelag. Det blev fastslået, at kasseret asfalt ikke er farligt affald. I 1985 udsendte Miljøstyrelsen et cirkulære, som præciserede, at genanvendelse af opbrudt asfalt til bundsikring og befæstelse af veje, stier, pladser og lignende ikke er omfattet af miljøbeskyttelseslovens §11 og kan ske uden særskilt tilladelse, uanset om disse forsynes med vandtæt bærelag/slidlag eller ikke (bitustabilt). Statens Vejlaboratorium udarbejdede i 1992 en rapport nr. 69 om ubundne bærelag af knust asfalt.

I dag genbruges skønsmæssigt 1/3 af tilførslerne af gammel asfalt ved fremstilling af ny asfalt, medens 2/3 genanvendes som erstatning for grus i ubundne lag. Der deponeres ikke uforurenet asfaltaffald i Danmark.

Set i bakspejlet kan man kalde det en succes, men Miljøstyrelsens regler er under forandring. Ligesom en boksemester bliver presset ud i titelforsvar, får vi heller ikke lov til at hvile på laurbærrene. Vi skal i clinch med millioner af tons gammel asfalt og der er ingen garanti for at kunne gentage succesen – det kan ende med knock-out!

Teknisk grundlag

Det grundlæggende princip i de almindelige arbejdsbeskrivelser for varmblandet asfalt (AAB) er, at asfaltmaterialer med genbrug skal opfylde de samme krav som materialer fremstillet af nye råstoffer, såvel med hensyn til sammensætning som med hensyn til tekniske og funktionelle egenskaber. I bærelag er der ingen begrænsninger på genbrugsprocenten. I slidlag og bindelag (ABB) tillades der generelt op til 30% genbrug, medens der helt specielt til bindelag med modificeret bindemiddel på tungt trafikerede veje ikke tillades genbrug. I teorien betyder det, at alle slidlag kan genbruges i samme produkttype (SMA i SMA etc.) og at specielt alle slidlag kan genbruges i tæt asfaltbeton og pulverasfalt. Blandet genbrug kan anvendes i bindelag og bærelag. Vejreglerne udgør således et godt fundament for en høj grad af genbrug og har sin væsentlige andel i succesen.

Indførelsen af europæiske standarder for asfaltmaterialer har ikke ændret ved mulighederne for at genbruge asfalt. I produktstandard serien DS/EN 13108 gives mulighed for at genbruge asfalt efter de samme grundprincipper som i AAB og der er ikke stillet krav om maksimal genbrugsprocent. En af delstandarderne giver som noget nyt mulighed for at stille krav til genvundet asfalt, der handles som en selvstændig byggevare.

Anvendelsen af knust asfalt som ubundne bærelag (bitustabilt) er ikke en del af udbudsforskrifterne for vejunderbygning, men Vejteknisk Institut har udarbejdet en rapport nr. 132 (efterfølger til den oprindelige rapport nr. 69), der indeholder vejledning, leveringsbetingelser og almindelige arbejdsbeskrivelser, som kan gøres gældende for et konkret arbejde. Rapporten beskriver relevante krav i overensstemmelse med de europæiske standarder DS/EN 13285 og DS/EN 13242. Indenfor kort tid forventes igangsat vejregelarbejde med henblik på at udarbejde udbudsforskrifter for ubundne bærelag af knust asfalt.

Der er en udbredt anvendelse af knust asfalt til befæstelse af veje, pladser og stier, hvor der ikke stilles bygherrekrav til materialernes kornkurve og fysiske egenskaber i øvrigt. Hvor bitustabilt anvendes som øverste befæstelse i stedet for grus på veje, pladser og stier kan med tiden opnås en overflade, der er mere kørestabil og mindre støvende end ved brug af almindeligt grus. Bitustabilt er også mindre vandfølsomt end almindeligt stabilgrus og foretrækkes derfor ofte ved arbejder i våde perioder.

Samlet set har dette tekniske grundlag været et velegnet redskab til opnåelse af succesen med 100% genanvendelse.

Et grænseland

Ved vedligeholdelsesarbejder på asfaltveje bevæger vi os i grænselandet mellem genbrug og genanvendelse. Genbrug er defineret som enhver operation, hvor produkter eller komponenter, der ikke er affald, bruges igen til samme formål, som de var udformet til. Genanvendelse er nyttiggørelse af affald. Der har i Miljøstyrelsen været en sondring mellem genbrug på vej og genanvendelse på stationære eller semimobile anlæg, men hvor der til gengæld ikke har været sondret mellem genanvendelse på asfaltværk og genanvendelse ved knusning til bitustabil. Der er gode argumenter for, at genbrugsasfalt ikke altid er affald og Asfaltindustrien er i dialog med Miljøstyrelsen om at sondre mellem genbrug i asfalt og genanvendelse som bitustabil. Herved skelnes mere klart mellem fuld udnyttelse af asfaltbelægninger i nye asfaltbelægninger og delvis udnyttelse som erstatning for grus. Der er en klar samfundsværdi i genbrug frem for genanvendelse.

Fra cirkulære til bekendtgørelse

I forhold til Miljøbeskyttelsesloven er genbrug af asfalt reguleret gennem asfaltfabrikkernes kapitel 5 godkendelser. Genanvendelse af asfalt er reguleret gennem Miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 om beskyttelse af jord og grundvand, hvorefter kommunalbestyrelsen i henhold til §19 skal give tilladelse til at oplægge produkter og materialer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund, på jorden. Miljøministeren kan fastsætte andre regler. Cirkulæreskrivelsen fra 1985 er en sådan regel, som fastslår, at genanvendelse af opbrudt asfalt til bundsikring og befæstelse af veje, stier, pladser og lignende ikke er omfattet af §11 (nuværende §19) og dermed fritaget for ansøgning om tilladelse. I forbindelse med en gennemgribende revision af affaldslovgivningen i januar 2010 blev Affaldsbekendtgørelsen ændret og cirkulæret fra 1995 om kommunernes regulativer om sortering af bygge- og anlægsaffald med henblik på genanvendelse blev erstattet af en bekendtgørelse. Selvom revisionen primært skulle gennemføre administrative ændringer, opstod der en ændring af formuleringerne vedrørende genanvendelse af asfalt. I cirkulæret om kommunale regulativer var der en direkte henvisning til cirkulæreskrivelsen fra 1985.

I den nye bekendtgørelse var henvisningen forsvundet og bekendtgørelsen kunne læses sådan, at brug af bitustabil nu altid kræver tilladelse efter §19. På

Knust asfalt kan erstatte naturlige råstoffer ved anlæg af veje, stier og pladser

baggrund af henvendelser fra Asfaltindustrien og genanvendelses-virksomhederne meddelte Miljøstyrelsen, at der vil komme en vejledende udtalelse om, at cirkulæreskrivelsen fra 1985 fortsat

er gældende. I skrivende stund er det dog endnu uafklaret, om Miljøstyrelsen i udtalelsen vil begrænse anvendelsen til befæstelser, der afsluttes med tæt belægning.

Der forestår i nær fremtid en yderligere revision af genanvendelsesområdet (1. januar 2011). Det er hensigten at ophæve bekendtgørelsen om sortering og genanvendelse af bygge- og anlægsaffald, hvorefter sorteringskravet flyttes til Affaldsbekendtgørelsen, medens de konkrete produkter og genanvendelsesformer flyttes til Bekendtgørelse om genanvendelse af restprodukter og jord til bygge- og anlægsarbejder. Ved denne omlægning skal cirkulæreskrivelsen fra 1985 ophæves og erstattes af bestemmelser i den nye bekendtgørelse.

Hjælp – vi drukner

Den nye bekendtgørelse skabte i foråret megen usikkerhed omkring genanvendelsen af knust asfalt til befæstelser uden tæt belægning, en usikkerhed, der fortsat består, indtil Miljøstyrelsen udsender den vejledende udtalelse. Det kan ikke udelukkes, at udtalelsen når at komme inden publiceringen af dette indlæg. Fremadrettet er der fornyet usikkerhed i forbindelse med den ventede nye bekendtgørelse. Imidlertid vælter der dagligt genbrug ind på asfaltfabrikker og modtagestationer, specielt fra den store og hårdt tiltrængte istandsættelse af statsvejnettet. Det er genbrugsmaterialer af høj kvalitet og igennem vejregelarbejdet gøres der aktuelt en indsats for at undersøge, om mulighederne for genbrug i ny asfalt yderligere kan udbygges. Dette kan dog, uanset udfaldet, aldrig kompensere for et eventuelt bortfald af de mindst 300.000 tons bitustabil, der anslås at gå til anvendelser uden tæt belægning. Det er derfor vigtigt, at der, i det kommende arbejde med revision af reglerne på området, er et nært samarbejde mellem miljømyndigheder, vejmyndigheder og industri, således at de fremtidige regler udarbejdes på et oplyst grundlag og bliver både forsvarlige og operationelle.

Gammel asfalt kan genbruges på fabrikkerne, men der må være balance mellem tilførsel og asfaltproduktion